

بررسی موارد خاص در حسابداری

موضوع: حسابداری محیط زیست

استاد گرامی: جناب آقای دکتر حمیدیان

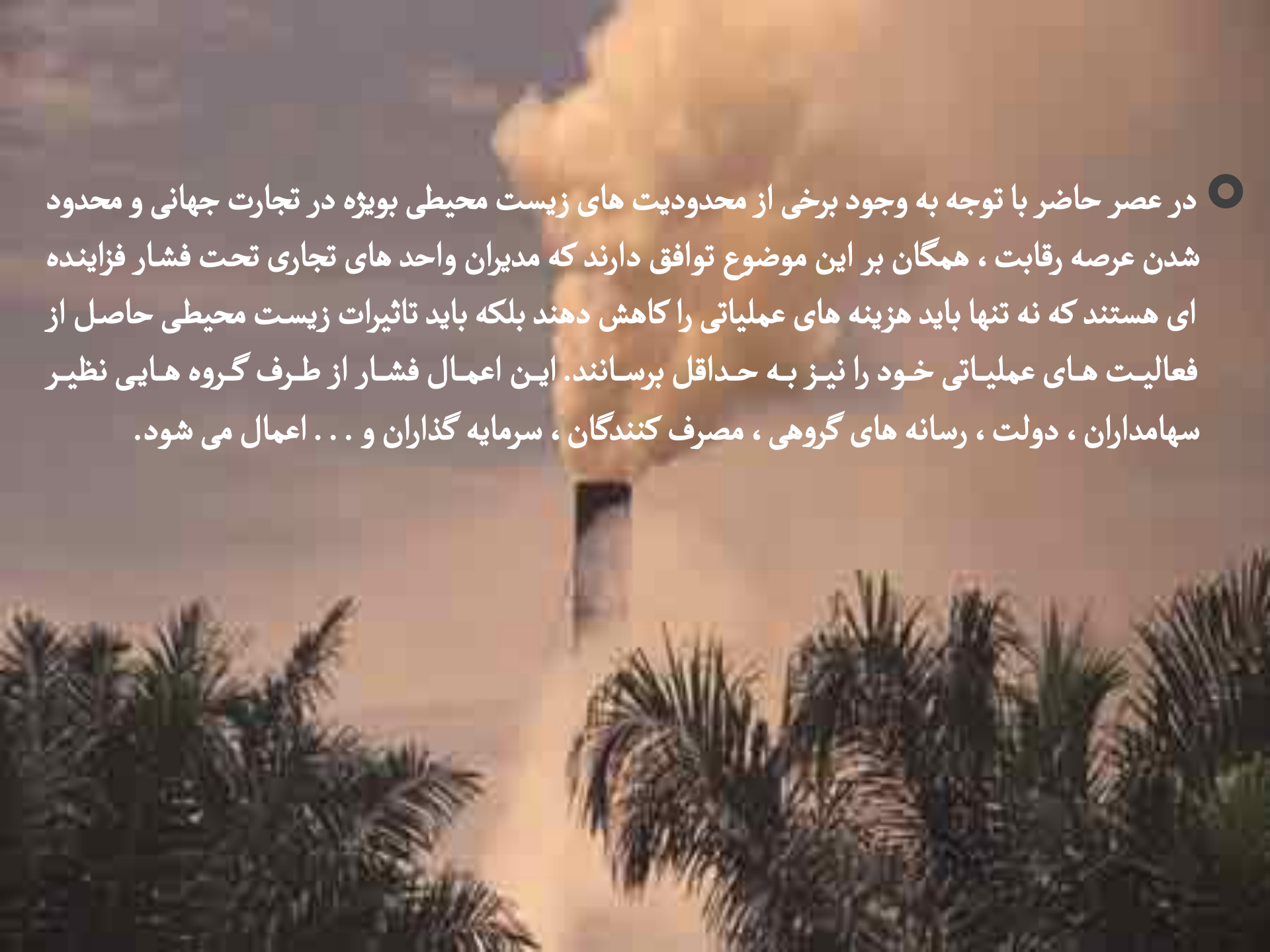
گردآوردندگان:

فیروزه معتمدی محب و محمود احرابی

پاییز 1393

مقدمه

● دو مقوله توسعه پایدار و حفاظت و بهسازی در محیط زیست موضوعات اصلی هستند که در سراسر جهان بر چگونگی رشد اقتصادی و رفاه اجتماعی به منظور فقر زدایی تاثیر می گذارند ، همگام با رشد اقتصادی فشار بر سیستم های طبیعی و منابع کره زمین شدت می گیرد. واقعیت تاسف بار این است که اقتصاد به رشد خود ادامه می دهد اما محیط زیست که اقتصاد به آن وابسته است ، رشد نمی کند و نمایه های اساسی زیست محیطی که بر اقتصاد موثر هستند هر روز منفی تر می شوند. مثلاً جنگل ها کوچکتر می شوند ، خاک ها فرسوده تر می شوند و دمای هوا افزایش می یابد.

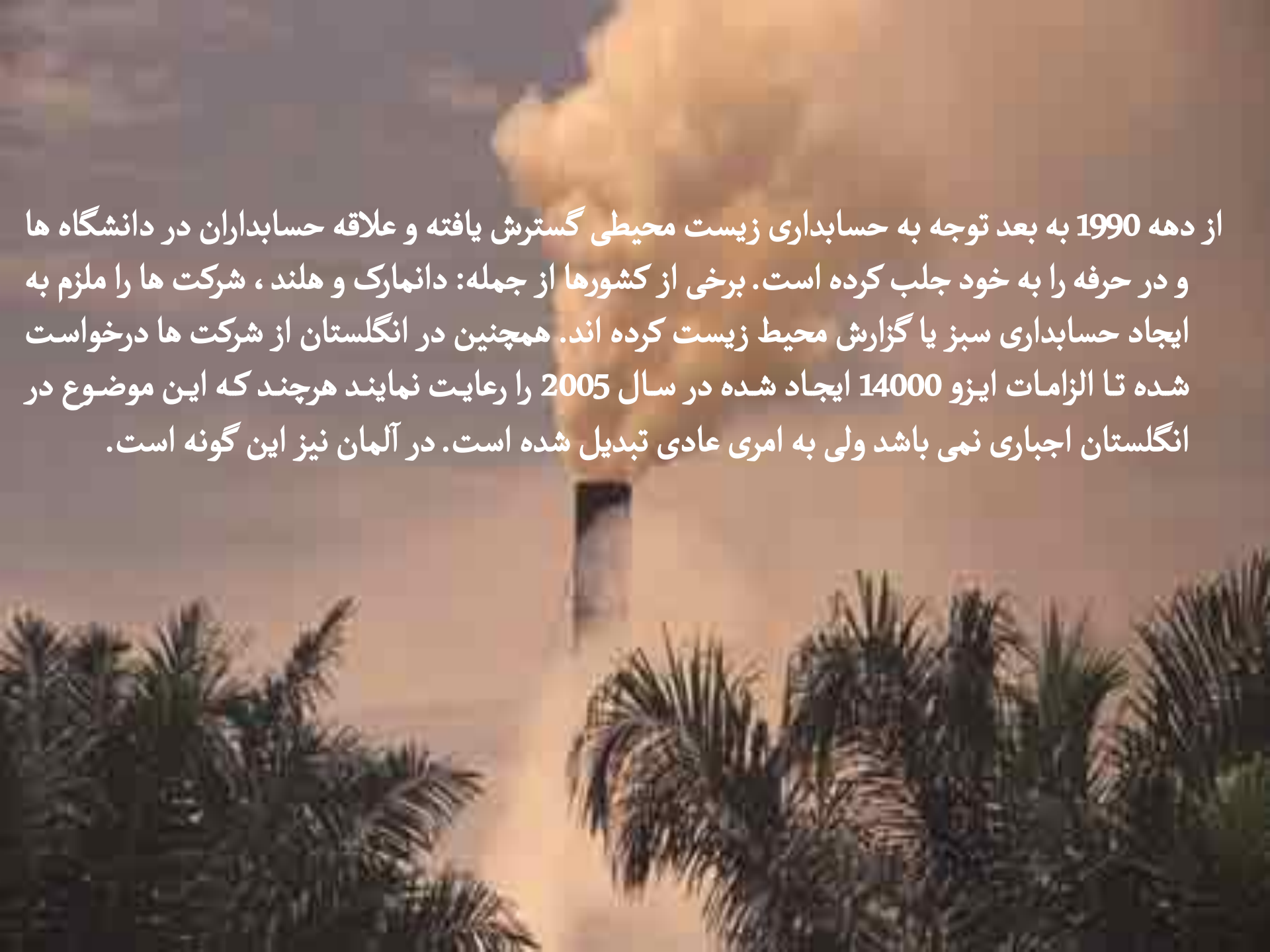
● در عصر حاضر با توجه به وجود برخی از محدودیت های زیست محیطی بویژه در تجارت جهانی و محدود شدن عرصه رقابت ، همگان بر این موضوع توافق دارند که مدیران واحد های تجاری تحت فشار فزاینده ای هستند که نه تنها باید هزینه های عملیاتی را کاهش دهند بلکه باید تاثیرات زیست محیطی حاصل از فعالیت های عملیاتی خود را نیز به حداقل برسانند. این اعمال فشار از طرف گروه هایی نظیر سهامداران ، دولت ، رسانه های گروهی ، مصرف کنندگان ، سرمایه گذاران و ... اعمال می شود.

شرکت ها برای کاهش تاثیرات زیست محیطی فعالیت های خود چاره ای به جز این ندارند که اطلاعات مربوط به هزینه های زیست محیطی را نیز در حساب ها و تصمیمات خود وارد کنند.
(حسابداری زیست محیطی — مجله حسابداری- شماره 186)

تاریخچه :

- فاصله زمانی سال های 1971-1980 را زمان شروع اولیه طرح موضوع حسابداری محیط زیست در قالب حسابداری مسئولیت های اجتماعی میدانند. در آن زمان حسابداری مسئولیت های اجتماعی ، تمایلاتی را نسبت به بررسی موضوع حسابداری زیست محیطی در دانشگاه ها نشان داد.
- در فاصله زمانی سال های 1981-1990 تاکید ادبیات حسابداری از حسابداری مسئولیت اجتماعی به سوی حسابداری زیست محیطی تغییر جهت داد.

از دهه 1990 به بعد توجه به حسابداری زیست محیطی گسترش یافته و علاقه حسابداران در دانشگاه ها و در حرفه را به خود جلب کرده است. برخی از کشورها از جمله: دانمارک و هلند ، شرکت ها را ملزم به ایجاد حسابداری سبز یا گزارش محیط زیست کرده اند. همچنین در انگلستان از شرکت ها درخواست شده تا الزامات ایزو 14000 ایجاد شده در سال 2005 را رعایت نمایند هرچند که این موضوع در انگلستان اجباری نمی باشد ولی به امری عادی تبدیل شده است. در آلمان نیز این گونه است.

● اما در ایران ، شرکت ها با مفاهیم حسابداری زیست محیطی ، آشنایی کافی نداشته و صرفا به وضع قوانین و مقررات زیست محیطی پرداخته شده است. (مجله حسابدار — شماره 185)

اهمیت موضوعات زیست محیطی در ایران

● ایران با مشکلات عدیده زیست محیطی روبروست. بسیاری از این مشکلات به نقطه بحرانی رسیده است. با وجودی که سازمان محیط زیست ایران در سال 1350 ایجاد گردیده ، اما ملاحظات بلندمدت زیست محیطی اغلب در قید و بند تولیدات صنعتی و اهداف سیاسی کوتاه مدت قرار داشته است. توجه ایران به مسایل زیست محیطی بعد از انقلاب نقطه عطفی را پشت سر نهاد و در ماده 50 قانون اساسی متبلور گردید. در این ماده قانونی آمده است: "در جمهوری اسلامی ایران حفاظت محیط زیست که در آن نسل حاضر و نسل آینده کشور باید از یک زندگی اجتماعی برتر بهره‌مند گردند ، یک وظیفه عمومی بوده و بنابراین ، فعالیت اقتصادی و هر فعالیت دیگری که منجر به آلودگی و تخریب جبران ناپذیر محیط گردد باید ممنوع گردد".

● بهر حال 8 سال جنگ با عراق و تحریم‌های اقتصادی اهداف زیست محیطی را نادیده گرفته است. صید بی رویه در دریاچه‌ها و رودخانه‌ها ، به زیست بوم‌های آبی آسیب رسانده است و تخلیه فاضلاب و فضولات صنعتی در رودخانه‌های کشور ، منابع آب آشامیدنی و آب‌های ساحلی را آلوده ساخته و تأمین آب آشامیدنی را با تهدید مواجه نموده است. زمین‌های کشاورزی و مراتع به‌طور فزاینده در حال نابودی هستند. نشت نفت و مواد شیمیایی به داخل خلیج همیشه فارس و دریای خزر ، دریاها و زندگی وحش را به خطر انداخته است. بزرگترین مسأله محیطی ایران در حال حاضر آلودگی هوای شهرهای بزرگ خصوصاً تهران ، تبریز ، اصفهان و مشهد است.

دلایل سودمندی حسابداری زیست محیطی

● هزینه ها و عملکرد زیست محیطی شرکت به دلایل زیر مورد توجه مدیران قرار گرفته است:

i. بسیاری از هزینه های زیست محیطی را می توان با تصمیمات تجاری بهتر و سرمایه گذاری در فن آوری های سازگارتر با محیط زیست کاهش داده و یا حذف کرد. زیرا این هزینه ها ممکن است هیچ ارزش افزوده ای برای سیستم یا محصول ایجاد نکند.

ii. مدیریت بهتر هزینه های زیست محیطی می تواند کاهش آلودگی هوا و حفظ سلامت عمومی را برای جامعه به ارمغان بیاورد.

iii. درک درست از هزینه زیست محیطی می تواند بهایابی درست و صحیح و همچنین قیمت گذاری محصولات را بهبود بخشد.

iv. توجه به فرایند ها و تولید محصولات منطبق با شرایط زیست محیطی ، مزایای رقابتی برای محصولات شرکت در میان مشتریان ایجاد می نماید. (مجله حسابداری- شماره 186)

اهمیت آلودگی محیط زیست

- موضوع آلودگی محیط زیست در آمریکا از اهمیت خاصی برخوردار است . بر اساس اطلاعات ارائه شده توسط آژانس حفاظت از محیط زیست (EPA) ، این کشور ضایعات خطرناکی را تولید می کند که سهم سالانه هر نفر از آن ، معادل یک تن ضایعات است و هر ساله به مقادیر سال های گذشته افزوده می شود.
- البته بخش اعظم این ضایعات به طور مستقیم وارد چرخه محیط زیست نمی شود و در صورت وجود انگیزه کافی می توان بسیاری از این ضایعات خطرناک را جهت ایجاد منابع انرژی بازیافت کرد. علاوه بر این طی نیم قرن گذشته هزینه جمع آوری ، دفع زباله و ضایعات خطرناک در این کشور بالغ بر 500 میلیون تا یک میلیارد دلار برآورد شده است و این امر نشان می دهد که گزارشگری زیست محیطی در شرکتهای آمریکایی از اهمیت زیادی برخوردار است و تمایل برای داشتن حسابداری زیست محیطی روز به روز بیشتر گردیده است.

انواع مختلف حسابداری محیط زیست

- کاربرد های حسابداری محیط زیست در 2 سطح اقتصاد خرد و اقتصاد کلان مورد بررسی قرار می گیرد:
- همانطور که در جدول شماره 1_ دیده می شود در سطح اقتصاد خرد حسابداری زیست محیطی به 2 قسمت ” حسابداری مالی ” و ” حسابداری مدیریت ” تقسیم می شود و در سطح اقتصاد کلان ما با ” حسابداری درآمد ملی ” مواجه می شویم.

جدول شماره 1_ انواع مختلف حسابداری زیست محیطی

سطوح	انواع حسابداری زیست محیطی	موضوع مورد توجه	کاربران
اقتصاد خرد	حسابداری مالی	شرکت	برون سازمانی
	حسابداری مدیریت	شرکت - بخش - محصول - خط تولید	درون سازمانی
اقتصاد کلان	حسابداری درآمد ملی	یک ملت یا یک قوم	برون سازمانی

حسابداری مالی زیست محیطی

○ حسابداری مالی شرکت را قادر می سازد تا گزارش های مالی را برای استفاده کنندگان برون سازمانی از قبیل: سرمایه گذاران ، اعتبار دهندگان و تهیه نماید. مبنای تهیه این گزارشات مالی " اصول پذیرفته شده حسابداری " (GAAP) است. حسابداری مالی زیست محیطی الزاماتی را جهت افشای بدهی ها و هزینه های زیست محیطی مقرر کرده است.

حسابداری مدیریت زیست محیطی

○ حسابداری مدیریت فرآیند شناسایی ، گردآوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات برای اهداف درون سازمانی مثل برنامه ریزی ، ارزیابی عملکرد و مقاصد کنترلی به کار برده می شود .

○ حسابداری مدیریت زیست محیطی می تواند بهای مواد و هزینه های زیست محیطی استفاده شده برای انجام عملیات را اندازه گیری کند و مدیریت را جهت برنامه ریزی ، ارزیابی و تصمیمات بهتریاری رساند.

تعریف حسابداری مدیریت زیست محیطی از دیدگاه “اتحادیه بین المللی حسابداری”

○ "حسابداری مدیریت زیست محیطی"، به معنی مدیریت زیست محیطی و عملکرد اقتصادی از طریق اجرا و توسعه سیستم ها و روش های مناسب مربوط به زیست محیط است که ممکن است شامل گزارشگری و حسابرسی در بعضی از شرکت ها شود. حسابداری مدیریت زیست محیطی معمولاً شامل: هزینه یابی چرخه عمر، ارزیابی سود ها و برنامه های راهبردی برای مدیریت زیست محیطی می شود."

تعریف حسابداری مدیریت زیست محیطی از دیدگاه "سازمان ملل"

○ حسابداری مدیریت زیست محیطی **EMA** به طور گسترده ای به شناسایی ، جمع آوری ، تجزیه تحلیل و استفاده از هر دو نوع اطلاعات زیر برای تصمیم گیری داخلی می پردازد:

i. **اطلاعات فیزیکی:** جریانهای مثل انرژی ، آب ، مواد (مثل ضایعات)

ii. **اطلاعات پولی:** بهای تمام شده ، درآمد ها و ذخایر مرتبط با محیط زیست.

✦ برای ارزیابی بهای تمام شده صحیح ، یک سازمان ، نه تنها اطلاعات پولی بلکه می باید اطلاعات غیر پولی در ارتباط با مواد مورد استفاده ، ساعات کار اشخاص و دیگر محرک های هزینه را جمع آوری کند.

دلایل تاکید حسابداری مدیریت زیست محیطی بر اطلاعات فیزیکی :

i. استفاده از انرژی ، آب و مواد اولیه باعث تولید ضایعات و مواد دفعی می شود که مستقیماً اثرات زیادی بر محیط زیست می گذارد .

ii. هزینه های خرید مواد یک محرک ، هزینه اصلی در بسیاری از سازمان ها می باشد .

اطلاعات فیزیکی EMA

● برای مدیریت موثر و کاهش اثرات ضایعات بر محیط زیست ، یک سازمان می باید اطلاعات دقیقی از میزان و مقصد تمام انرژی ها ، مواد و آب مورد استفاده داشته باشد. لازم است بدانیم کدام و چقدر مصرف شده است ، کدام به محصول و کدام به ضایعات تبدیل می شود.

● این اطلاعات فیزیکی حسابداری ، تمام داده های مورد نیاز برای مدیریت موثر تمام اثرات زیست محیطی را ارائه نمی کند اما اطلاعاتی ضروری است ، که حسابداری مدیریت می تواند بر آن تکیه کند.

اطلاعات پولی EMA

● سازمان ها هزینه های مرتبط با زیست محیط را به طور متفاوت بسته به قصد استفاده از اطلاعات تعریف می کنند. توضیحات بیشتر این عنوان در قسمتهای بعدی به تفصیل ، شرح داده شده است. (IFAC, 2005)

خدمات حسابداری مدیریت زیست محیطی

❶ خدماتی که حسابداری مدیریت زیست محیطی به مدیران در جهت تصمیمات داخلی شرکت ارائه می کند بشرح ذیل است:

❖ خدمات اصلی :

طراحی محصول

طراحی فرآیند تولید

ارزیابی عملکرد

سرمایه گذاری در دارایی های ثابت

کنترل هزینه ها

مدیریت ضایعات

❖ سایر خدمات شامل :

- i. مکان یابی تاسیسات
- ii. خرید
- iii. هزینه یابی
- iv. مدیریت ریسک و بدهی
- v. طراحی برنامه های راهبردی
- vi. انتخاب عرضه کنندگان
- vii. توصیه برنامه زیست محیطی
- viii. انجام سرمایه گذاری
- ix. تخصیص هزینه ها
- x. ترکیب محصول
- xi. قیمت گذاری محصول
- xii. گسترش کارخانه

حسابداری درآمد ملی زیست محیطی

● این نوع حسابداری زیست محیطی در سطح **اقتصاد کلان** مورد بررسی قرار می گیرد و اشاره به جمع آوری اطلاعاتی در مورد اندازه ، کیفیت و ارزش منابع مصرف شده یک ملت یا یک قوم دارد. (مثل تولید ناخالص ملی).

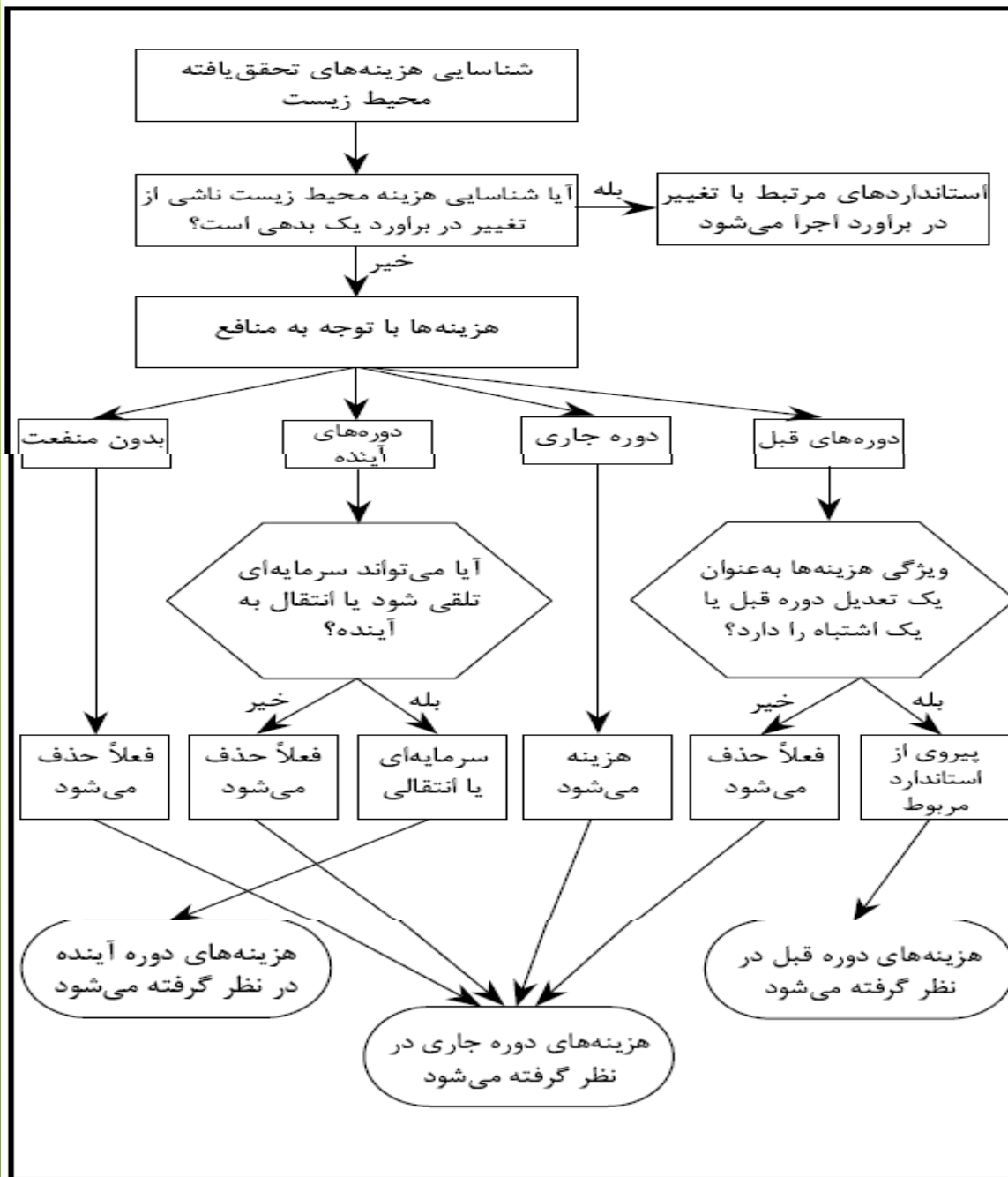
● نکات قابل توجه در حسابداری درآمد ملی زیست محیطی :

I. بعضی از کالاهای زیست محیطی اگرچه ایجاد کننده ارزش افزوده اقتصادی میباشند اما در بازار مورد داد و ستد قرار نمی گیرند. هیزم جمع آوری شده از جنگل برای سوخت ، ماهی صید شده از طبیعت برای مصرف در گیاهان دارویی مثال هایی از این قبیل کالا ها هستند.

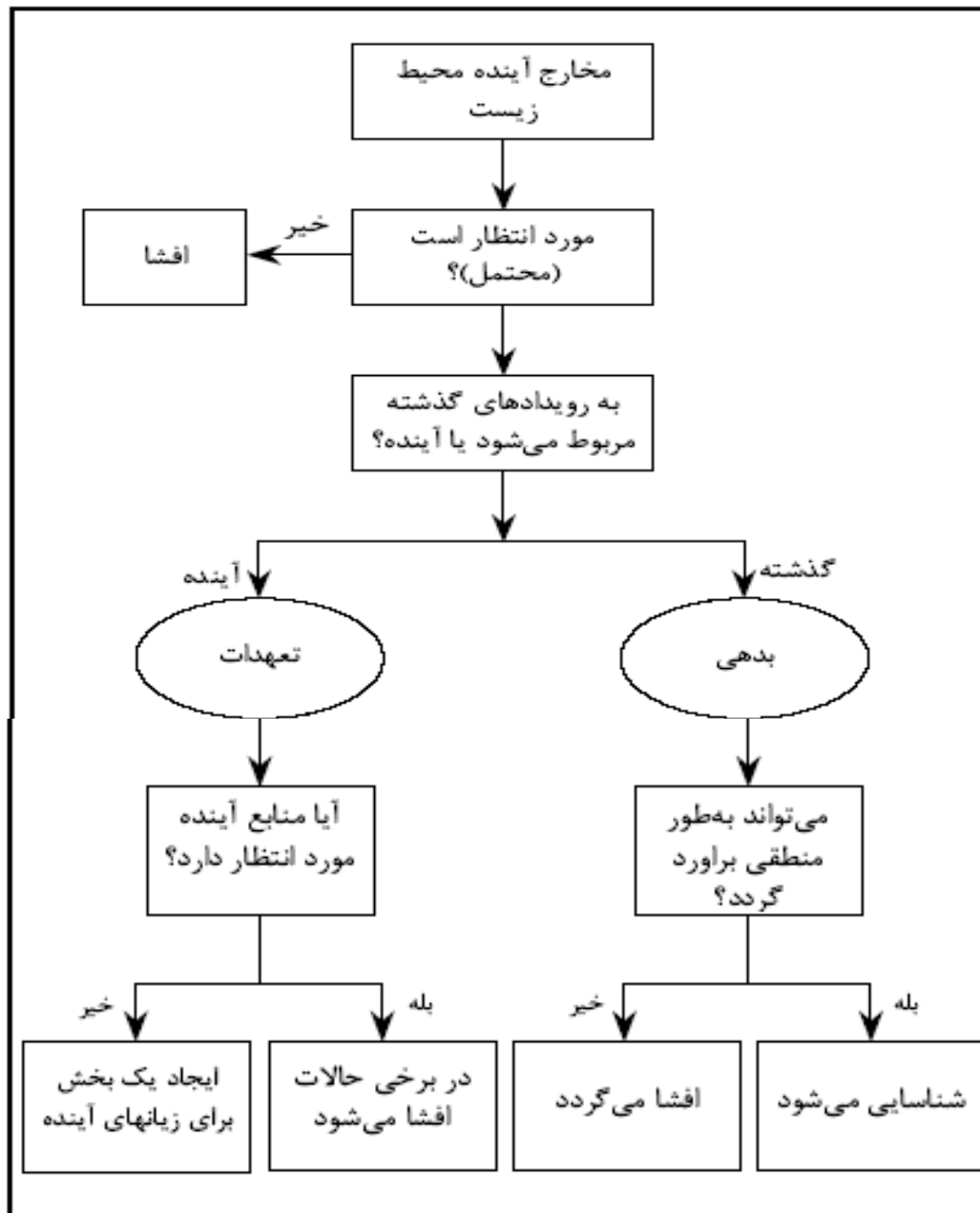
II. ارزش آب مورد استفاده برای نوشیدن و یا آبیاری زمین های کشاورزی منعکس کننده بهای تمام شده زیر ساخت های انتقال و توزیع آب می باشد نه ارزش خود آب.

III. ارزش واقعی منابع طبیعی از قبیل هوا ، زمین ، آب و... مورد استفاده در تولید محصولات ، در بهای تمام شده محصولات و خدمات تولیدی به درستی منعکس نمی شود.
(مجله حسابداری - شماره 185-186)

شکل ۱- مروری بر حسابداری هزینه‌های تحقق یافته محیط زیست

شکل ۲- مروری بر حسابداری بدهیها و تعهدات محیط زیست

شکل ۳- طبقه‌بندی و افشای هزینه‌های محیط زیست در صورت حساب سود و زیان

الزامات یا رویه حاضر	منبع هزینه محیط زیست
☐ به‌طور جداگانه افشا می‌گردد	الف) مخارج جاری محیط زیست
☐ مبلغ شناسایی شده ممکن است به‌طور جداگانه افشا گردد	ب) مخارج آینده محیط زیست که به رویدادها و مبادلات گذشته مربوطند و به‌عنوان بدهی شناسایی می‌گردند
☐ بخش بازسازی محل ممکن است جداگانه افشا گردد ☐ قسمت مخارج آینده محیط زیست مربوط به عملیات متوقف شده ممکن است در سود یا زیان عملیات متوقف شده قرار گیرد	پ) مخارج آینده محیط زیست که به رویدادها و مبادلات آینده مربوطند و بخشی برای زیان آینده شناسایی می‌شوند
☐ در بیشتر موارد یک بخش از کل مستهلک خواهد شد ☐ افشا مبلغ استهلاک دارایی سرمایه‌ای الزامی است	ت) استهلاک بهای تمام‌شده دارایی سرمایه‌ای مرتبط با محیط زیست
☐ مستلزم افشای جداگانه مبلغ استهلاک مخارج انتقالی می‌باشد	ث) استهلاک مخارج انتقالی مربوط به محیط زیست
☐ به‌عنوان سود یا زیان واگذاری اموال می‌آید یا در مبلغ کلی دارایی حذف شده می‌آید ☐ مستلزم این است که مبلغ هر حذفی از دارایی سرمایه‌ای افشا شود	ج) بخش مستهلک نشده مخارج زیست‌محیطی گذشته، زمانی که دارایی واگذار می‌شود یا مبلغ خالص قابل بازیافت از ارزش دفتری‌اش حاصل می‌شود، هزینه می‌گردد.

کابرد های مختلف حسابداری زیست محیطی

○ حسابداری زیست محیطی می تواند کاربرد های گوناگونی در "هزینه یابی" و "تصمیمات سرمایه گذاری" و "طراحی برنامه های راهبردی" داشته باشد.

کاربردهای حسابداری زیست محیطی در هزینه یابی

- مهمترین عامل مورد بررسی در هزینه یابی محصول ، " هزینه یابی " صحیح آن است. در بیشتر موارد محصولات مختلف به شکل فرایندهای تولیدی متفاوت تولید می شوند و هر فرایند تولیدی هزینه زیست محیطی مربوط به خود را دارد. در شرایطی که نتوان هزینه های زیست محیطی را به نحو مطلوب تخصیص داد ، بین محصولات تولیدی نوعی " یارانه متقاطع " حادث خواهد شد.
- به عنوان مثال کارخانه ای با دو فرایند تولیدی الف و ب را در نظر بگیرید که تعداد نفرات و ساعات کار یکسانی را برای هرگروه محصول به کار می برد. اما فرایند تولید الف ، مواد شیمیایی زیان آور استفاده می کند ، در حالی که در فرایند تولیدی ب چنین شرایطی وجود ندارد.

● در حالت بکارگیری فرایند تولیدی الف کارخانه به طرق ذیل متحمل هزینه های زیست محیطی ناشی از کاربرد مواد شیمیایی زیان آور می گردد :

❖ شناسایی و خرید مواد شیمیایی که شامل ارزیابی برگه های مختلف اطلاعات ایمنی مواد نیز می شود.

❖ طراحی فرایندی جهت به حداقل رساندن تماس کارگران با مواد شیمیایی

❖ جابجایی و انتقال مواد شیمیایی

❖ بازرسی ، گزارش و دریافت مجوز طبق قوانین

❖ انبارداری و منهدم کردن مواد شیمیایی

❖ آموزش کارکنان جهت حمل مواد و واکنش های اضطراری کارکنان

● علاوه بر هزینه های فوق ممکن است هزینه های نامشهودی چون تیرگی چهره واحد تجاری نزد افکار عمومی و ناتوانی در انجام الزامات کیفی نیز وجود داشته باشد. اگر تمام این هزینه ها به عنوان هزینه های سربار تلقی و بر مبنای ساعات کار و یا حجم تولید به فرآیند های تولیدی الف و ب تخصیص یابند، محصولاتی که بوسیله فرآیندهای تولیدی ب تولید شده اند، همانند **یارانه ای** برای محصولات تولید شده بوسیله فرآیند تولیدی الف عمل می کنند.

● به عبارت دیگر می توان گفت که سیستم سنتی هزینه یابی، فرایند تولیدی ب را پرهزینه تر و فرایند تولیدی الف را کم هزینه تر از واقعیت نشان می دهد. استفاده از سیستم سنتی هزینه یابی باعث هزینه یابی نادرست و قیمت گذاری نامناسب و در نتیجه شرایط نامساعد رقابتی میگردد و از طرف دیگر هزینه یابی دقیق می تواند موسسه را در شرایط مناسب رقابتی قرار دهد. (مجله حسابدار — شماره 185)

مراحل تسهیم هزینه های زیست محیطی

I. تعیین مقیاس و چهارچوب مناسب برای این هزینه ها

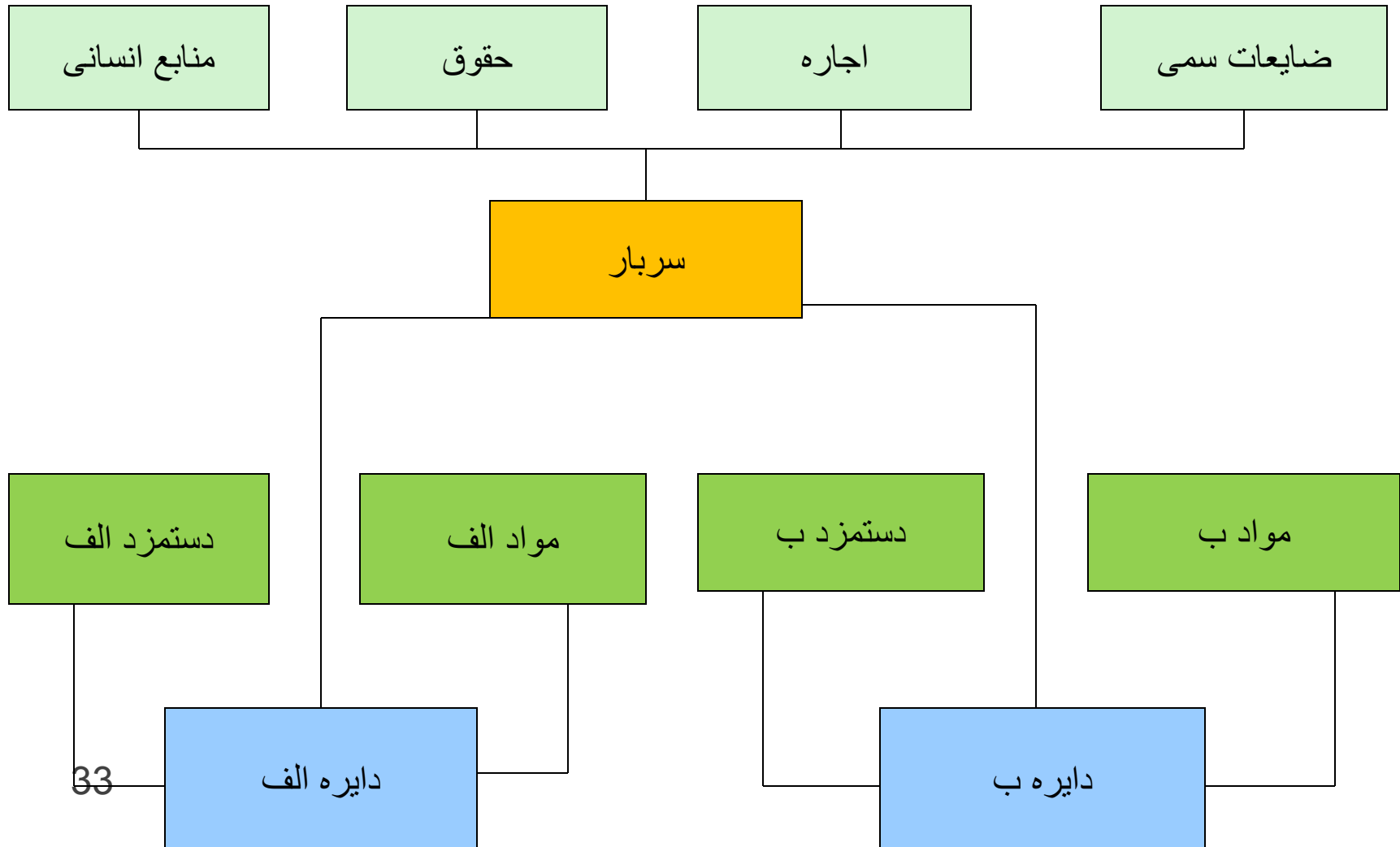
II. مشخص کردن هزینه های زیست محیطی

III. مشخص کردن مقدار این هزینه ها

IV. تسهیم هزینه های زیست محیطی به فرایند ها و محصولات محرک هزینه های مزبور
(مجله حسابداری- شماره 186)

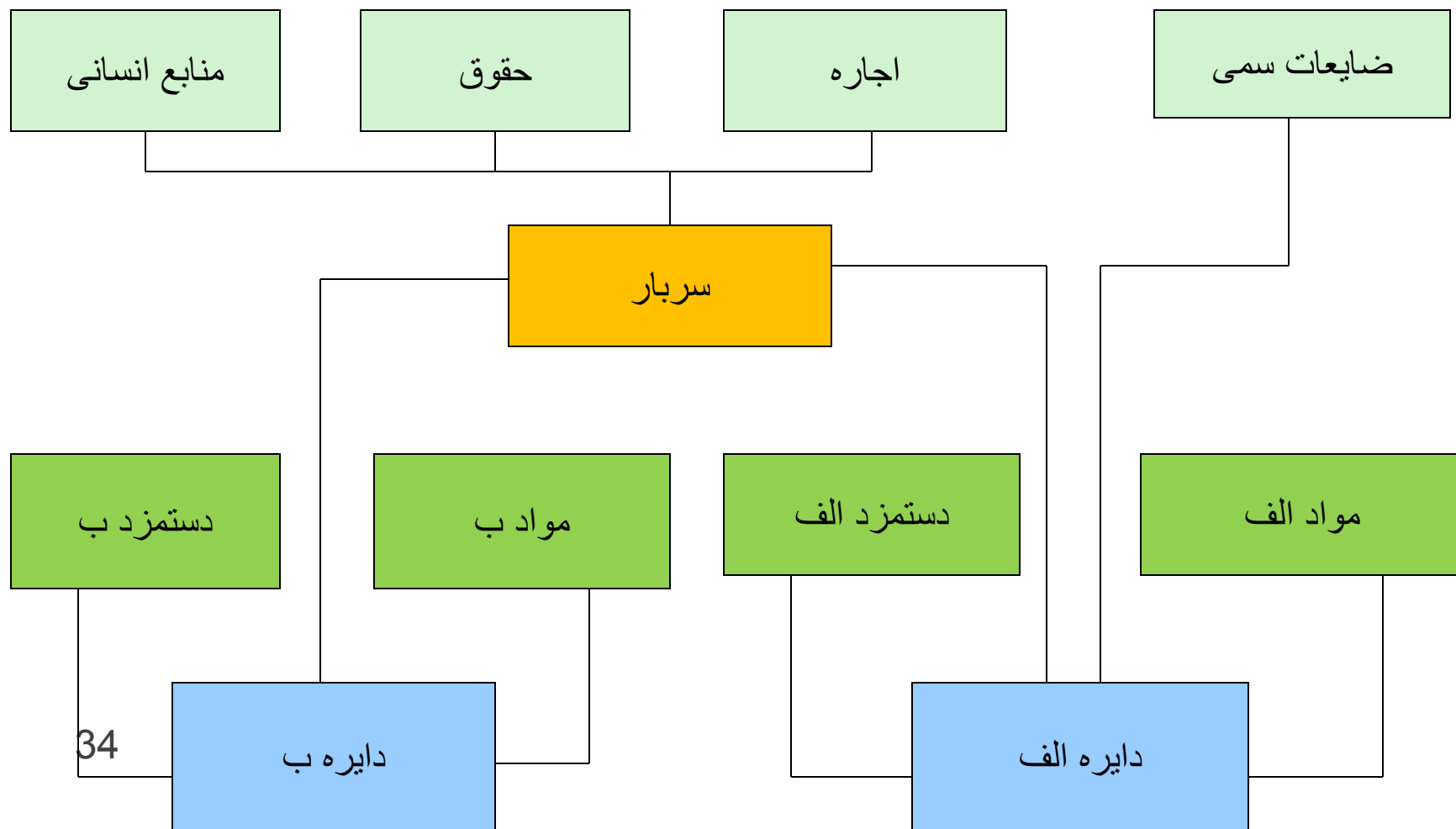
مراحل تسهیم هزینه های زیست محیطی از طریق سیستم سنتی

نمودار شماره 3

مراحل تسهیم هزینه های زیست محیطی از طریق سیستم صنعتی

نمودار شماره 4

کاربرد های حسابداری زیست محیطی در تصمیمات سرمایه گذاری

از آنجا که هزینه های زیست محیطی اغلب ، بخش عمده ای از هزینه های عملیاتی و سرمایه ای واحد تجاری را در بر می گیرد ، لذا آن دسته از واحد های تجاری که بتوانند این هزینه ها را کاهش دهند از بازده مالی قابل ملاحظه ای برخوردارند. یکی از کاربردهای خاص حسابداری زیست محیطی برای تحلیل های سرمایه گذاری " **ارزیابی هزینه کل** " است. این روش ارزیابی بوسیله سرمایه گذاران بویژه سرمایه گذاران محیط زیست جهت ارزیابی دقیق تر سود آوری بالقوه سرمایه گذاری های انجام شده مورد استفاده قرار می گیرد.

● چهار عنصر اساسی روش " **ارزیابی هزینه کل** " که باعث ارائه اطلاعات مفیدتری نسبت به دیگر مدل های متداول ارزیابی ارائه شده است عبارتند از:

i. ارائه صورت جامع تری از هزینه ها که شامل هزینه های غیر مستقیم و نامشهود نیز می باشد.

ii. تخصیص مطلوب هزینه هایی که معمولاً به حساب های سربار تسهیم می شوند یا بر مبنای محرک هزینه نامناسب تخصیص داده شده یا اینکه اصلاً تخصیص پیدا نکرده اند.

iii. ارزیابی پروژه های بلند مدت به منظور کسب منافع بیشتر از سرمایه گذاری که معمولاً بعد از طی یک دوره زمانی 2 الی 3 ساله قابل بازیافت می باشد.

iv. شاخص های سودآوری که ارزش زمانی پول را در نظر می گیرند.

نکته : این مدل ، سودآوری پروژه را حتمی نمی کند بلکه شفافیت ، وضوح و دقت بیشتری را برای تصمیم گیری در انجام سرمایه گذاری ها ایجاد می کند.

کاربرد حسابداری زیست محیطی در طراحی برنامه های راهبردی

● سود بالقوه به طور قابل ملاحظه ای می تواند از طریق هزینه های زیست محیطی و چگونگی مدیریت این هزینه ها تحت تاثیر قرار گیرد. از این رو حسابداری ، محیط زیست را عنصر راهبردی موفقیت بلند مدت واحد تجاری قلمداد می کنند.

● بسیاری از مشتریان بطور فزاینده ای خواهان الزامات کیفی بوده و عملکرد زیست محیطی نیز جزء جدایی ناپذیر این الزامات محسوب می شود. شرکتهای تولید کننده محصولات معدنی ، بازارهای سودمند را در تولید کالاهای "سبز" یافته اند که مشتریان کالاها معتقدند بطور قطع میتوانند کیفیت زیست محیطی کالاها را از طریق تصمیمات خود تحت تاثیر قرار دهند.

● بکارگیری مفاهیم حسابداری زیست محیطی ، سرمایه گذاری مالی صحیح در تولید محصولات ”سبز“ را تقویت می کند که این امر میتواند واحد تجاری را به طور راهبردی در موقعیتی قرار دهد که فرصت های سود آوری بازار را از دست رقیبان برباید.

● به همان اندازه که موسسات ، خود را جهت تقویت ساختار سیستم های خود سازماندهی می کنند ، حسابداری زیست محیطی ، بخش جدایی ناپذیر توسعه و موفقیت آنها خواهد شد.

این سیستم داده های مبتنی بر حسابداری زیست محیطی را در جهت تدارک اطلاعات برای مدیران به منظور درک بهتر اثرات تصمیمات خود هماهنگ میسازد. این اطلاعات می توانند به طور راهبردی جهت تحریک عملکرد زیست محیطی پیشرفته مورد استفاده قرار گیرد. (مجله حسابداری - شماره 185)

حسابداری محیط زیست در کشورهای مختلف

● از دهه 1990 به بعد توجه به حسابداری زیست محیطی گسترش یافته و علاقه حسابداران در دانشگاه ها و حرفه را به خود جلب کرده است. برخی از کشور ها از جمله: دانمارک و هلند، شرکت ها را ملزم به ایجاد حسابداری سبز یا گزارش محیط زیست کرده اند. همچنین در انگلستان از شرکت ها درخواست شده تا الزامات ایزو 14000 ایجاد شده در سال 2005 را رعایت نمایند. هرچند که این موضوع در انگلستان اجباری نمی باشد ولی به امری عادی تبدیل شده است. در آلمان نیز این گونه است.

ISO 14000

● استاندارد خانواده **ISO 14000** شامل استانداردهای بین المللی در رابطه با سیستم های زیست محیطی می باشد. این استاندارد در سال 1996 میلادی توسط کمیته فنی 207 سازمان ایزو به وجود آمد. یک سیستم مدیریت زیست محیطی می تواند به عنوان بخشی از سیستم جامع مدیریت به حساب آید. این سیستم شامل ساختار سازمانی ، فعالیتهای طرح ریزی ، تعریف مسئولیتهای ، تعیین روش ها و فرایندها و همچنین در اختیار گیری منابع لازم برای تهیه ، اجرا ، بازنگری و حفظ خط مشی زیست محیطی سازمان است.

حسابرسی زیست محیطی (EA)

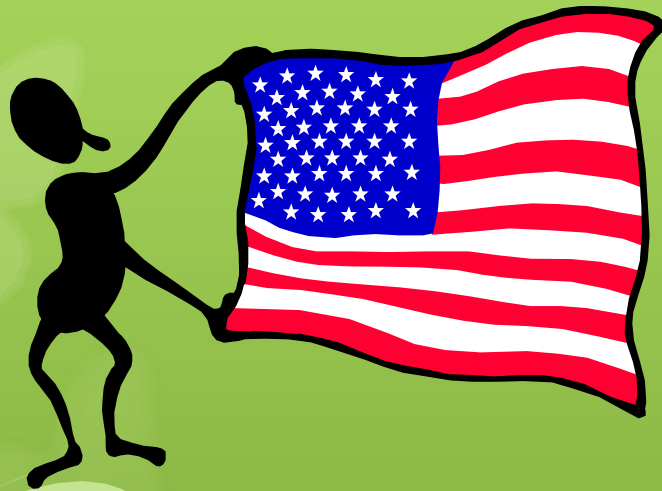
● صورت های مالی شرکت ها همواره در معرض بررسی حسابرس مستقل هستند. تعدادی از شرکت ها در گزارش ها و حساب های خود اطلاعاتی را ارائه می دهند که به آسیب های وارده در محیط زیست بر اثر فعالیت های آنها مربوط می شود. این اطلاعات غالباً جزئیاتی درباره انتشار آلودگی در هوا، آلودگی آب یا جزئیاتی از سوخت و مواد مورد استفاده توسط آنها می باشد. برخی از گزارش ها تفصیلی تر بوده و ممکن است تشریحی یا شامل داده های کمی ایجاد شده توسط شاخص های عملکرد زیست محیطی واحد تجاری نیز باشند.

● علایق عمومی در حمایت از محیط زیست موجب شده که فشار وارده بر موسسات جهت بازرسی و آزمودن دقیق آسیب هایی افزایش یابد که فعالیت های تجاری آنها بر محیط زیست وارد می سازد و این امر موجب اجرای حسابرسی فعالیت های زیست محیطی شده است.

(حسابداری زیست محیطی — مجله حسابداری- شماره 185)

حسابرسی زیست محیطی در ایالات متحده

● برای بیشتر شرکت های باهوش از نظر زیست محیطی یک حسابرسی زیست محیطی بسیار مهم است.

● این مفهوم ابتدا در ایالات متحده توسعه پیدا کرد. جایی که شرکت ها از حسابرسی زیست محیطی، جهت تطابق با قوانین زیست محیطی استفاده کردند. این شرکت ها نگران سرپرستی و نظارت بر زیر مجموعه هایشان بودند از آن پس شرکت های چند ملیتی، حسابرسی خارجی خود را شروع کردند.

حسابرسی زیست محیطی در اروپا

○ در اروپا تعهدات زیست محیطی جدیدی کمتری داشت و شرکت ها ، حسابرسی زیست محیطی را به عنوان یک روش برای اینکه چطور می توانند عملکرد زیست محیطی را توسعه دهند تا مسئولیت های زیست محیطی شان را به جهان بیرونی تشریح کنند ، می دیدند.

حسابرسی زیست محیطی در هندوستان

● در هندوستان ، این عملیات هنوز محبوب نشده ، هر چند برخی شرکت ها در بخش خصوصی مانند **TISCO, ITC** و تعداد کمی دیگر به صورت دوره ای ، حسابرسی زیست محیطی را اجرا کردند.

منابع :

1. پاک گوهر ، لیلا ، حسابداری محیط زیست ، حسابدار ، 210 ، شهریور 1388
2. سید نژاد فهیم ، سید رضا ، حسابداری سبز ، حسابدار ، 162 ، دی 1383
3. بیگ زاده ، صدیف ، ارزشگذاری منابع زیست محیطی ، پیام سبز ، 17 ، 1382
4. عسگری ، محمد رضا ، حسابداری مسئولیتهای اجتماعی ، تدبیر ، 189 ، بهمن 1386
5. میرزایی ، غلامرضا ، حسابداری و حسابرسی محیط زیست ، حسابدار ، 133
6. سجادی ، حسین ، جلیلی ، امیر ، حسابداری محیط زیست ، حسابدار ، 186

همیشه شاد و پر انرژی باشید

با تشکر از استاد گرامی

و همه دوستان